

PL

PL

PL

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 8.4.2009
KOM(2009) 160 wersja ostateczna

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO ORAZ
KOMITETU REGIONÓW**

Wsparcie krajów rozwijających się w pokonywaniu kryzysu

{SEK(2009) 442}
{SEK(2009) 443}
{SEK(2009) 444}
{SEK(2009) 445}

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO ORAZ
KOMITETU REGIONÓW**

Wsparcie krajów rozwijających się w pokonywaniu kryzysu

I. WPROWADZENIE

Na całym świecie trwa okres poważnych zawirowań. Od trwającego kryzysu światowego nie udało się uchronić żadnemu państwu ani żadnemu regionowi. W wyniku konsekwencji kryzysu finansowego i gospodarczego spowolnienia bardzo poważnie ucierpiały kraje rozwijające się, które doświadczyły już następujących po sobie kryzysów: żywnościowego, paliwowego oraz wywołanego zmianami klimatu. Dziesiątki milionów ludzi jest narażonych na biedę: doświadczają tego stanu po raz pierwszy lub ponownie popadają w ubóstwo; na coraz większe zagrożenia narażony jest klimat i środowisko naturalne; spowolnieniu ulega wzrost gospodarczy, zaś bezrobocie rośnie. Istnieje ryzyko, że zagrożone zostanie osiągnięcie milenijnych celów rozwoju (MCR), zaś sukcesy osiągnięte w obecnej dekadzie zostaną zaprzepaszczone.

W tych niespokojnych czasach pojawia się pokusa, by skierować swoją uwagę do wewnątrz. Byłby to jednak błąd o znaczeniu historycznym. W obecnej epoce, kiedy współzależność stała się faktem, nasza przyszłość, nasze wartości, nasze bezpieczeństwo oraz nasz dobrobyt są nierozdzielnie powiązane z przyszłością, wartościami, bezpieczeństwem oraz dobrobytem krajów rozwijających się. Odnowienie w gospodarkach rozwiniętych doprowadzi do odnowy gospodarczej na całym świecie. Z drugiej strony wzrost w krajach rozwijających się będzie oznaczał nowe miejsca pracy, rosnący wzrost gospodarczy i dobrobyt w gospodarkach rozwiniętych, przyczyniając się do utrzymania pokoju i stabilności na świecie.

W 2008 r. międzynarodowa wspólnota podkreślała wielokrotnie, że wspieranie rozwoju jest elementem mającym ogromne znaczenie dla rozwiązania obecnego kryzysu światowego. Podczas międzynarodowych konferencji w Nowym Jorku, Akrze oraz Ad-Dahua, a także podczas szczytu państw grupy G20 w Waszyngtonie, przyjęto zdecydowane stanowiska i podjęto szczegółowe zobowiązania na rzecz osiągnięcia milenijnych celów rozwoju, przewidujące dalszą realizację celów w obszarze pomocy, uczynienie pomocy bardziej skuteczną oraz zaangażowanie krajów rozwijających się w proces reform globalnego ładu. Do osiągnięcia powyższego w dużej mierze przyczyniło się zjednoczone stanowisko Unii Europejskiej, jej kompetencje przywódcze i determinacja.

Podczas szczytu państw grupy G20, który odbył się 2 kwietnia 2009 r. w Londynie, po raz kolejny podkreślono pilną konieczność działania, wzywając do podjęcia zdecydowanych kroków na rzecz wsparcia krajów rozwijających się. W obecnych okolicznościach wariant „utrzymania stanu obecnego” nie jest możliwy. W związku z powyższym autorzy niniejszego komunikatu uwzględnili najistotniejsze wyniki corocznego „kwestionariusza dotyczącego Moterrey”, przedstawione szczegółowo w załączonych dokumentach roboczych służb

Komisji¹, i zaprezentowali dwadzieścia osiem konkretnych działań, które Unia Europejska powinna podjąć w celu udzielenia krajom rozwijającym się wsparcia w pokonywaniu kryzysu.

II. KONTEKST: CZYNNIKI NARAŻENIA I ODPORNOŚCI

Wszystkie sporządzone w ostatnim czasie analizy skutków kryzysu dochodzą do wspólnego wniosku: po tym jak kryzys dotknął gospodarki rozwinięte oraz gospodarki wschodzące, jego „trzecia fala” dotarła do krajów rozwijających się².

Po pierwsze, kraje te ucierpiały z powodu bezpośrednich skutków **kryzysu finansowego**, przede wszystkim w wyniku skurczenia się rynku kredytowego, ograniczenia inwestycji i napływu kapitału od inwestorów prywatnych, a także zwiększonych wahań kursów walutowych. Szczególnie poważne skutki dotknęły *kraje, które w dużej mierze uzależnione były od napływu kapitału od inwestorów prywatnych*, a przede wszystkim bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Poważnie ucierpiały te kraje rozwijające się, które w *bardzo dużym stopniu uzależnione są od przekazów pieniężnych*. Jak szacuje Bank Światowy, napływ kapitału do krajów rozwijających się spadnie z 1 biliona USD w 2007 r. do około 600 mld USD w 2009 r.

Po drugie, kraje rozwijające się zaczynają odczuwać skutki **światowego spowolnienia gospodarczego**. Międzynarodowy Fundusz Walutowy przewiduje, że w 2009 r. wzrost gospodarczy w krajach rozwijających się spadnie do zaledwie 3,25 % – w porównaniu z 6,3 % w 2008 r. oraz 7,9 % w 2007 r. Kolejną bezpośrednią konsekwencją światowego spowolnienia gospodarczego jest *zmniejszenie wielkości obrotów w handlu światowym*. Szacuje się, że wraz ze spadającym światowym popytem na towary i związanym z tym spadkiem cen, *wpływy krajów rozwijających z eksportu* zdecydowanie spadną, prowadząc do pogorszenia zewnętrznego salda oraz zmniejszenia dochodów. Kraje rozwijające się, które są *eksporterami netto towarów* najbardziej ucierpią w wyniku spadających cen towarów, podczas gdy obciążenie *krajów będących importerami surowców netto* zmniejszy się. Jak uważa Bank Światowy, w związku z powyższym kraje rozwijające się zostaną w tym roku skonfrontowane z niedoborem środków finansowych, który może wynieść od 270 mld USD do 700 mld USD.

W wyniku opisanych mechanizmów kraje rozwijające już teraz zmagają się z poważnymi **społecznymi konsekwencjami** kryzysu. Rządy, w których zaburzenia równowagi finansów publicznych pogłębiają się, mają trudności z utrzymaniem dotychczasowego poziomu wydatków na cele socjalne; zadania związane z utrzymaniem infrastruktury publicznej są

¹ Cztery dokumenty robocze służb Komisji to: dokument w sprawie finansowania rozwoju („Where does the EU go from Doha?” - SEC(2009) 444), dokument w sprawie pomocy na rzecz wymiany handlowej („2009 Aid for Trade Monitoring Report” - SEC(2009) 442), dokument w sprawie skuteczności pomocy („Aid Effectiveness after Accra – where does the EU stand?” - SEC(2009) 443) oraz dokument w sprawie milenijnych celów rozwoju („Millennium Development Goals – impact of the financial crisis on developing countries” - SEC(2009) 445).

² MFW („The Implications of the Global Financial Crisis for Low-Income Countries”, marzec 2009 r.); BŚ („Swimming Against the Tide: how Developing Countries are Coping with the Crisis”, marzec 2009 r. oraz „The Global Economic Crisis: Assessing Vulnerability with a Poverty Lens”, luty 2009 r.); ODI („The global financial crisis and developing countries – What can the EU do?”, styczeń 2009 r.); EBI („The impact of the financial crisis on ACP countries”, grudzień 2008 r.); ABR („Country Economic Monitoring Notes”, luty 2009 r.).

przesuwane na później; kurczą się fundusze na sieć bezpieczeństwa socjalnego – w momencie, kiedy sieć taka okazuje się najbardziej potrzebna; lawinowo rośnie liczba osób bezrobotnych oraz ubogich pracujących, szczególnie na obszarach miejskich.

Kryzys może mieć również poważne **skutki polityczne oraz skutki związane z bezpieczeństwem**. Rosnące ubóstwo oraz niepokoje społeczne mogą spowodować, że uśpione rozbieżności polityczne przekształcą się w ostre konflikty. Może wystąpić również oddziaływanie bardziej bezpośrednie: gdy ograniczenia budżetowe spowodują, że wypłacanie wynagrodzeń w sektorze publicznym – również dla pracowników policji i sił zbrojnych – nie będzie możliwe, co z kolei może doprowadzić do niepokoju lub nawet przewrotów wojskowych. Pogłębić mogą się zwykle nieporozumienia polityczne, zaś różne grupy etniczne mogą podjąć walkę o przejęcie władzy całkowitej lub dostęp do zasobów, wywołując w efekcie konflikty społeczne. Kryzys może ponadto zdecydowanie zwiększyć **przepływy migracyjne**, zarówno wewnątrz poszczególnych państw, jak i między regionami. Może pojawić się także skutek w postaci większej presji migracyjnej na kraje o gospodarkach rozwiniętych.

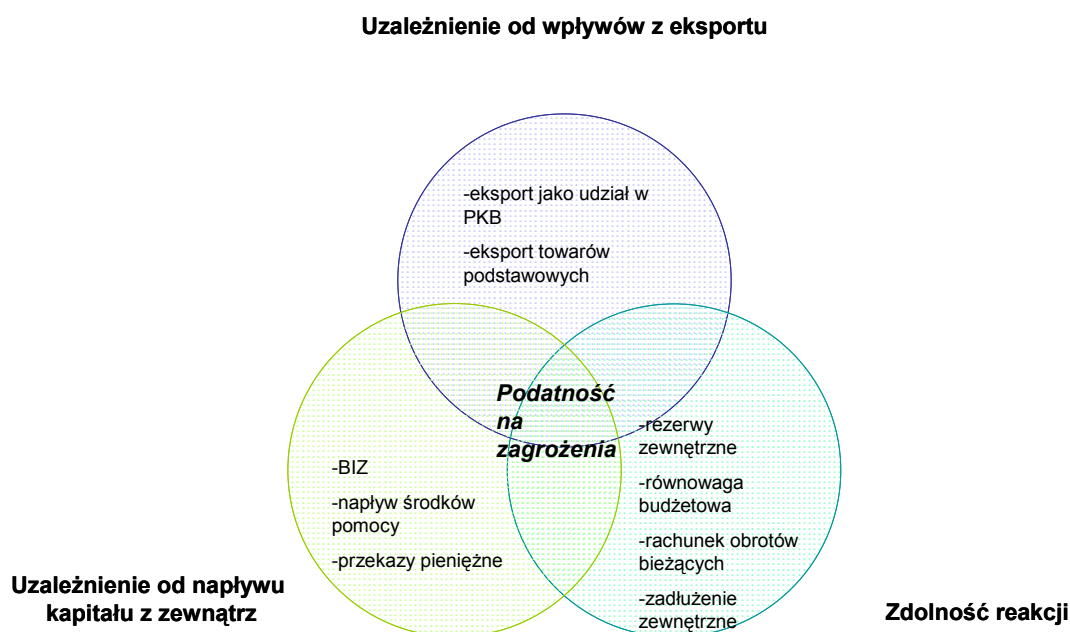
Kryzys dotyka wszystkie kraje rozwijające się, jednak zakres jego oddziaływania, jego przejawy oraz możliwości zwalczania tych przejawów różnią się decydująco w zależności od poszczególnych regionów, państw i grup ludności. Wiele krajów rozwijających ulepszyło w minionych latach swoje strategie, są one dzięki temu bardziej odporne na obecny kryzys niż miało to miejsce w przypadku kryzysów światowych w przeszłości. Kraje te dysponują **potencjałem politycznym umożliwiającym odpowiednią reakcję** na kryzys, pozwalającą na wsparcie wzrostu i złagodzenie skutków kryzysu. Korzystna koniunktura na rynku towarów, obserwowana na przestrzeni ostatnich kilku lat, wyższa stabilność makroekonomiczna, reformy strukturalne oraz umarzanie zadłużenia pozwoliło wielu krajom na poprawę ich sytuacji finansowej. Niemniej jednak bardzo ograniczony jest zakres ich możliwości niezależnego reagowania w zakresie polityki monetarnej i fiskalnej; jest to spowodowane nieustanną presją inflacyjną, napiętymi budżetami i pogarszającym się saldem zewnętrznym, a ponadto nieustannym wzrostem cen żywności i energii w 2008 r. i naciskami na obniżanie kursów wymiany ich walut.

Z wymienionych wyżej powodów światowe działania podejmowane w celu ustabilizowania sektora finansowego oraz zmierzające do pobudzenia odnowy gospodarczej, mają ogromne znaczenie dla krajów rozwijających się. Istotny wkład w poprawę tej sytuacji stanowią działania UE zmierzające do polepszenia przepisów obowiązujących w sektorze finansowym oraz wykonania europejskiego planu naprawy gospodarczej. Reformy działalności kredytowej, realizowane lub zapowiedziane przez MFW oraz wielostronne banki rozwoju, mogą pomóc wielu krajom rozwijającym się, niezależnie od tego, czy są to kraje o średnim czy o niskim dochodzie.

Jednak inne kraje rozwijające się są bardziej podatne na zagrożenia i ryzykują one, że te nowe możliwości je ominą. W tym kontekście należy zwrócić szczególną uwagę na **najbardziej podatne na zagrożenia kraje rozwijające się, których potencjał odporności jest ograniczony**. W ramach odpowiedniej reakcji należy – w świetle powyższej analizy – dokonać oceny stopnia podatności danego państwa na zagrożenia oraz jego odporności w oparciu o parametry takie jak:

- uzależnienie od wpływów z eksportu oraz stopień zaangażowania w światową wymianę handlową;

- uzależnienie od zewnętrznego napływu i przepływu kapitału, w szczególności bezpośrednich inwestycji zagranicznych i przekazów pieniężnych;
- zdolności do reagowania, co jest uzależnione do łącznej jakości zarządzania, dostępności rezerw zewnętrznych, zadłużenia zewnętrznego oraz możliwości zastosowania fiskalnych środków stymulujących.

Schemat 1

W związku z powyższym Komisja i państwa członkowskie UE przeprowadzą w 2009 r. we współpracy z instytucjami międzynarodowymi oraz krajami partnerskimi dalsze wspólne oceny oddziaływania kryzysu na poszczególne kraje, aby określić kraje najbardziej podatne na zagrożenia i na płaszczyźnie UE podjąć skoordynowane działania, dostosowane do potrzeb tych krajów.

III. DZIAŁANIA NA PŁASZCZYŹNIE EUROPEJSKIEJ, PODJĘTE WE WŁAŚCIWYM CZASIE, W SPOSÓB SKOORDYNOWANY I UKIERUNKOWANY

III.1. DOPEŁNIENIE NASZYCH ZOBOWIĄZAŃ POMOCY, URUCHOMIENIE DALSZYCH ZASOBÓW

UE jest w dalszym ciągu największym na świecie donatorem oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA) – wysokość tej pomocy kształtuje się na poziomie 59 % łącznej sumy – a jej udział wzrósł na przestrzeni 2007 r. o 4 punkty procentowe. W 2008 r. UE zdołała zatrzymać tendencję kurczenia się środków ODA, odnotowaną w 2007 r. W 2008 r. łączna kwota

środków w ramach ODA ponownie osiągnęła poziom 0,40 % dochodu narodowego brutto (DNB), podnosząc się z poziomu 0,37 % w 2007 r., co oznacza wydatki na poziomie niemal 50 mld EUR oraz wzrost o ponad 4 mld EUR i 2 mld EUR w porównaniu z – odpowiednio – 2007 oraz 2006 r. Ponadto 13 państw członkowskich sporządziło wieloletnie krajowe harmonogramy, które przedstawiają, w jaki sposób kraje te będą realizować swoje indywidualne zobowiązania w 2010 r. oraz w 2015 r. Dzięki temu rośnie przewidywalność pomocy.

Mimo obserwowanej tendencji rosnącej, perspektywy na nadchodzące lata wydają się być raczej problematyczne. Wiele państw członkowskich pozostaje daleko od realizacji poszczególnych etapów, których osiągnięcie przewidziano na 2010 r. Dodatkowy wysiłek zmierzający do osiągnięcia wspólnego celu, jakim jest osiągnięcie 0,56 % ODA/DNB w 2010 r., jest równy kwocie 20 mld EUR. Środki ODA są kluczowym czynnikiem w dążeniach do ograniczenia ubóstwa na świecie, osiągnięcia milenijnych celów rozwoju oraz wykorzystania innych źródeł. Zagwarantowana musi zostać przewidywalność pomocy, która jest wartością samą w sobie. Światowy kryzys nie może być wymówką dla wycofywania się z naszych zobowiązań. Pomoc nie jest kwestią dobroczynności lecz jednym z motorów napędzających odnowę gospodarczą.

Jednak udzielenie samej tylko oficjalnej pomocy rozwojowej nie będzie rozwiązaniem wystarczającym. UE musi wykorzystać wszystkie dostępne źródła i instrumenty, aby uruchomić pomoc ukierunkowaną na stymulację wzrostu, inwestycje, wymianę handlową i tworzenie miejsc pracy. Takie szeroko zakrojone wysiłki powinny stanowić „strategię obejmującą całość Unii”, która to strategia powinna uwzględnić instrumenty i procedury takie jak kredyty eksportowe, gwarancje inwestycyjne oraz transfer technologii na rzecz rozwoju.

(1) <i>Dopełnienie zobowiązań w ramach oficjalnej pomocy rozwojowej.</i> Państwa członkowskie UE muszą dopełnić swoich indywidualnych i wspólnych zobowiązań i do 2010 r. oraz do 2015 r. osiągnąć swoje cele określone w ramach ODA. Dzięki temu w 2010 r. zostaną uwolnione dodatkowe środki ODA w wysokości 20 mld EUR. Już w tym roku niezbędne jest zatem podjęcie energicznych starań.   (2) <i>Uruchomienie nowych zasobów.</i> Państwa członkowskie powinny zwiększyć swoje wysiłki zmierzające do uruchomienia dodatkowych środków finansowych istotnych dla rozwoju. Naszym celem jest, aby każde euro, które zostaje przeznaczone na pomoc, mobilizowało kolejnych pięć euro w obszarach niestanowiących oficjalnej pomocy rozwojowej (takich jak np. transfer technologii, finansowanie wymiany handlowej oraz inwestycje prywatne). Komisja zaleca ponadto państwom członkowskim pogłębienie i bardziej obszerne stosowanie innowacyjnych źródeł finansowania, np. z wykorzystaniem istniejących dobrowolnych solidarnych opłat, takich jak podatek od biletów lotniczych, umożliwiający finansowanie programów na rzecz ochrony zdrowia.

III. 2. DZIAŁANIE ANTACYKLICZNE

Niezbędne jest natychmiastowe podjęcie działań. Wsparcie powinno mieć bezpośrednie oddziaływanie antycykliczne. Gospodarki uboższe bardzo potrzebują środków finansowych w okresie kryzysu. Należy podjąć działania w celu dostosowania priorytetów, szybszego rozprowadzania pomocy oraz – tam gdzie jest to niezbędne – dokonania odpowiednio wczesnej koncentracji niezbędnej pomocy i przyspieszenia wsparcia budżetowego. Wzywa

się państwa członkowskie UE do tego, aby zgodnie z wymienionymi priorytetami podejmowały działania w zakresie pomocy dwustronnej.

- (3) *Przesunięcie priorytetów.* Komisja wspólnie z krajami rozwijającymi się przyspieszy zaplanowane na 2009 r. i 2010 r. dokonanie przeglądu śródkresowego swoich dokumentów strategicznych i programów wsparcia, zmierzając do ustalenia nowych potrzeb i pojawiających się nowych priorytetów. Europejski Bank Inwestycyjny powinien – w kontekście swojego planu działania na lata 2009-2011 – skoncentrować się na działaniach antycyklicznych w obszarach takich jak infrastruktura, włącznie z energią i działaniami powiązanymi ze zmianami klimatu, oraz sektor finansowy.
- (4) *Szybsza wypłata środków.* W odniesieniu do licznych krajów i regionów, które znajdują lub znajdowały się w sytuacji kryzysowej, Komisja zastosuje bardziej elastyczne procedury wykonawcze, jednocześnie w dalszym ciągu obserwując sytuację w pozostałych krajach. Europejski Bank Inwestycyjny dołoży starań w celu przyspieszenia wypłaty środków w ramach zobowiązań do finansowania, ustalonych na mocy umów.
- (5) *Wcześniejsza koncentracja pomocy.* Komisja dokonała wcześniejszej koncentracji zobowiązań, stanowiących dużą część wsparcia Wspólnoty na rzecz krajów AKP (zobowiązania w wysokości 4,3 mld EUR na 2009 r.) i sprawdzi kolejne możliwości szybszego udostępnienia środków pomocy³. EBI powinien dokonać wcześniejszej koncentracji środków w ramach umów o partnerstwie AKP-WE (instrument inwestycyjny o wartości 3,5 mld EUR oraz 2 mld EUR z zasobów własnych w latach 2008-2013), a także w ramach innych pożyczek zewnętrznych (25,8 mld EUR w latach 2007-2013, prawdopodobny wzrost o 2 mld EUR). EBI zachęca się również do przyspieszenia – we współpracy z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju – wydatków na rzecz krajów objętych europejską polityką sąsiedztwa w Europie Wschodniej, a także na rzecz krajów przystępujących oraz krajów znajdujących się w fazie poprzedzającej przystąpienie.
- (6) *Szybsze wsparcie dla budżetu.* W 2008 r. Komisja podjęła zobowiązania w wysokości niemal 3 mld EUR z przeznaczeniem na wsparcie dla budżetu (instrument o szybkim oddziaływaniu) w ramach wcześniej skoncentrowanej pomocy dla krajów AKP, co stanowi 72 % łącznej sumy wsparcia dla budżetu przewidzianego na lata 2008-13. Komisja dokona rewizji wsparcia dla budżetu, realizowanego obecnie w krajach najbardziej podatnych na zagrożenia. Komisja oceni – w przypadku poszczególnych państw – możliwość wcześniejszej koncentracji wypłat i przeanalizuje warunki makroekonomiczne oraz wszelkie pozostałe aspekty niezbędne dla szybszej realizacji wydatków.
- (7) *Rozważenie pomocy makroekonomicznej.* W sytuacjach wyjątkowych można rozważyć pewną pomoc makroekonomiczną dla krajów objętych europejską polityką sąsiedztwa, krajów przystępujących oraz krajów znajdujących się w fazie poprzedzającej przystąpienie, która byłaby realizowana we współpracy z Międzynarodowym Funduszem Walutowym oraz zgodnie z warunkami programowymi Międzynarodowego Funduszu Walutowego⁴.

³ Kwota rozbita na 3 mld EUR na wsparcie budżetu; 800 mln EUR na instrument żywnościowy oraz 500 mln EUR na doraźny mechanizm FLEX.

⁴ Dla krajów znajdujących się w wykazie OECD/DAC obejmującym pomoc przyznaną w latach 2008-2010.

III.3. ZWIĘKSZENIE SKUTECZNOŚCI: ZADANIE PRIORYTETOWE

W okresie obecnego kryzysu ani państwa rozwinięte, ani te rozwijające się nie mogą pozwolić sobie na występujące obecnie rozdrobnienie i brak koordynacji, za które trzeba płacić wysoką cenę. Każdego roku 225 dwustronnych i 242 wielostronnych organizacji na całym świecie finansuje setki tysięcy działań. Ponad dziesięciu donatorów z UE realizuje w 108 krajach pomoc podlegającą programowaniu. W 2007 r. donatorzy UE sfinansowali około 60 000 projektów, przy czym średnia wartość rocznego zaangażowania wahała się w przypadku jednego działania od zaledwie 400 000 EUR do 800 000 EUR.

Koszt takiej „nieefektywnej pomocy” jest bardzo wysoki. Zmienność środków pomocy oraz brak przewidywalności pomocy może spowodować wzrost kosztów w granicach od 15 % do 20 %⁵. Szacuje się również, że pomoc wiązana wpływa na zwiększenie kosztów towarów, usług i robót budowlanych na poziomie wahającym się od 15 % do 20 %. Wstępne kalkulacje dowodzą, że niezastosowanie pełnej strategii skuteczności pomocy może spowodować dodatkowe koszty na poziomie od 25 do 35 mld EUR do 2015 r., inaczej mówiąc na poziomie od 5 do 7 mld EUR rocznie, zakładając że poziom dwustronnej pomocy netto płynącej od donatorów UE utrzyma się na takim samym poziomie⁶. Są to rzeczywiste koszty „niezjednoczenia się Europy” w obszarze polityki rozwoju.

Niezbędne jest przeprowadzenie zasadniczych reform i UE wskazała drogę wiodącą w tym kierunku. Po pierwsze, wspólnie działając i reprezentując wspólne stanowisko, UE doprowadziła do tego, że poczyniono poważne postępy, jeżeli chodzi o określanie nowych celów na płaszczyźnie międzynarodowej. Należy do nich między innymi plan działania z Akry (AAA), przyjęty w 2008 r. przez forum wysokiego szczebla w Akrze. Po drugie, UE przyjęła środki zmierzające do zmniejszenia rozdrobnienia wśród podmiotów europejskich; inicjatywy takie jak kodeks postępowania w sprawie podziału pracy są decydującym wkładem na rzecz rozpowszechniania strategii skuteczności pomocy na całym świecie.

Należy wspierać ten dynamiczny rozwój. Wiedza specjalistyczna, zasoby oraz instrumenty poszczególnych donatorów powinny być do siebie lepiej dostosowywane. Dzięki skoordynowanym staraniom, opartym na wspólnych priorytetach, UE wzmocni krótkoterminowe pozytywne oddziaływanie podejmowanych działań i zapewni ich utrzymanie w dłuższej perspektywie.

- (8) *Podjęcie działań dwustronnych.* Państwa członkowskie UE oraz Komisja powinny współpracować nad przygotowaniem indywidualnych planów działania na rzecz wprowadzenia w życie zobowiązań podjętych w ramach planu działania z Akry. W planach tych należy uwzględnić działania służące usuwaniu przeszkód natury prawnej lub administracyjnej, leżących na drodze skuteczności pomocy, a także wewnętrzne bodźce, których celem jest zmiana postępowania administracyjnego, metod pracy i procesów programowania.

⁵ Homi Kharas. Measuring the Costs of Aid Volatility, Wolfensohn Centre for Development, czerwiec 2008 r.

⁶ Liczby opierają się na wstępnych wynikach analizy „The Aid Effectiveness Agenda – Benefits of a European Approach”. Analiza ta, wykonana na zlecenie Komisji Europejskiej, zostanie przedstawiona latem 2009 r.

- (9) *Realizowanie wspólnych strategii UE.* W 2009 r. Komisja proponuje kodeks postępowania dotyczący – odpowiednio – funduszy globalnych i przeznaczonych na konkretne cele, a także stosowania systemów krajowych i pomocy technicznej. Wdrażając kodeks postępowania w sprawie podziału pracy, Komisja będzie ponadto działać na rzecz rozpowszechnienia strategii UE w odniesieniu do podziału pracy między poszczególnymi krajami. Mając powyższe na uwadze, Europejski Bank Inwestycyjny powinien wzmocnić swoją współpracę z partnerami odpowiedzialnymi za finansowanie, agencjami donatorów oraz Komisją Europejską; współpraca ta powinna objąć współpracę delegowaną oraz mieszanie zasobów UE. Pogłębiona zostanie również współpraca między Europejskim Bankiem Inwestycyjnym a Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju, realizowana w ramach strategii partnerstwa wschodniego.
- (10) *Wspólna strategia UE w odpowiedzi na kryzys.* Zachęca się państwa członkowskie UE, aby w 2009 r. – realizując niniejszy komunikat – prezentowały działania i narzędzia, wprowadzone w odpowiedzi na kryzys w krajach rozwijających się, tak aby możliwe było stworzenie skoordynowanej reakcji. W kolejnym sprawozdaniu z Monterrey ocenie poddana zostanie realizacja działań, które zostały w ten sposób zdefiniowane.
- (11) *Kolejne reformy struktury pomocy międzynarodowej.* UE, jako największy donator na świecie, działa wspólnie i prezentuje wspólne stanowisko, będąc w ten sposób wiodącą siłą, przyczyniającą się do uproszczenia struktury pomocy międzynarodowej. Jedną z reform, do której wdrożenia przez wszystkich donatorów powinna dążyć UE, dotyczy idei „uwarunkowania opartego na wynikach”; dzięki racjonalizacji i ujednoliceniu możliwe byłoby zwiększenie odpowiedzialności, przewidywalności i przejrzystości warunków korzystania z zasobów pomocy oraz poprawienie ich demokratycznej kontroli.

III.4. ŁAGODZENIE SKUTKÓW SPOŁECZNYCH, WSPARCIE GOSPODARKI REALNEJ

III.4.1. Ochrona osób najbardziej podatnych na zagrożenia

W wyniku obecnego kryzysu w 2009 r. kolejnych 90 milionów ludzi w krajach rozwijających się może znaleźć się w ubóstwie⁷, przy czym najbardziej zagrożone są kobiety, dzieci, osoby starsze i niepełnosprawne. Priorytetem UE musi być realizacja etapów przewidzianych na rok 2010 w planie działania w zakresie milenijnych celów rozwoju, inaczej ryzykuje się konieczność kolejnych kompromisów w odniesieniu do celów określonych na 2015 r. Dla zapewnienia sytuacji, w której osoby najbardziej podatne na zagrożenia nie zostaną pozostawione samym sobie, kluczowe jest kontynuowanie wsparcia w obszarze ochrony zdrowia, godnej pracy i edukacji. Kryzys społeczny powoduje, że gospodarka musi ponieść określone koszty. Bez wykwalifikowanej, zdrowej siły roboczej odnowa gospodarcza się opóźni i pojawią się zagrożenia dla wzrostu gospodarczego. Utrata przychodów negatywnie odbije się na finansowaniu istotnych usług socjalnych ze środków publicznych.

⁷ Bank Światowy, 2009 r.

- (12) *Podjęcie działań skierowanych na ochronę socjalną.* Komisja będzie wspierać działania państw rozwijających się, które ukierunkowane zostaną na pokonywanie bezpośrednich społecznych skutków kryzysu, i które polegać będą na tworzeniu i wzmacnianiu sieci bezpieczeństwa socjalnego, przyspieszaniu bezpośrednich transferów gotówkowych i zachęcaniu do realizacji transferów rzeczowych. Również państwa członkowskie powinny udzielić wsparcia tym działaniom. W przypadkach, w których będzie to konieczne i możliwe do zrealizowania, Komisja szczególnie sposób zainteresuje się zagadnieniami sieci bezpieczeństwa socjalnego, pracy wymagającej dużego nakładu siły roboczej oraz reformy rynków pracy.
- (13) *Wsparcie mechanizmów służących zabezpieczeniu wydatków na cele socjalne.* Komisja zwróci się z wnioskiem, aby w 2009 r. przeznaczono kwotę przynajmniej 500 mln EUR z dziesiątego Europejskiego Funduszu Rozwoju w celu udzielenia pomocy tym państwom AKP, które najdotkliwiej zostały dotknięte skutkami kryzysu. Finansowanie to będzie w miarę możliwości realizowane w formie wsparcia dla budżetu, za pośrednictwem (i) istniejących mechanizmów FLEX, w oparciu o straty w eksporcie w okresach ubiegłych oraz (ii) doraźnego mechanizmu FLEX, stosowanego w przypadku podatności na zagrożenia, w oparciu o przewidywane straty w eksporcie, zmniejszone przekazy pieniężne oraz napływ kapitału (zob. schemat nr I). Komisja wzywa państwa członkowskie UE, aby wzięły udział w tej inicjatywie, która stanowi element międzynarodowych starań skierowanych pod kątem osób najbardziej podatnych na zagrożenia.

III.4.2. Utrzymanie działalności gospodarczej i zatrudnienia

III.4.2.1. Utrzymanie i tworzenie infrastruktury

Utrzymanie istniejącej infrastruktury i tworzenie nowej są skutecznymi czynnikami ograniczającymi kryzys, umożliwiającymi dotarcie do osób najbardziej podatnych na zagrożenia oraz tworzenie miejsc pracy – za sprawą rozwoju infrastruktury lokalnej i jej utrzymania, przy jednoczesnym zaspokajaniu podstawowych potrzeb i stymulowaniu działalności gospodarczej oraz wymiany handlowej. Należy przyspieszyć inwestycje w duże przedsięwzięcia dotyczące infrastruktury, co wpłynie na zwiększenie konkurencyjności krajów rozwijających się i stworzy wzajemne połączenia między poszczególnymi państwami i regionami⁸. Jeżeli chodzi o Afrykę, UE skoncentruje się na zamknięciu luk w finansowaniu inwestycji związanych z kluczowymi trasami, które określono w ramach partnerstwa między UE a Afryką na rzecz infrastruktury. Komisja przeprowadzi rozmowy z Unią Afrykańską (UA) na temat powołania „koordynatorów projektu”, tzn. osobowości reprezentujących scenę polityczną, które zajęłyby się regionalnym pośrednictwem dotyczącym tych kluczowych, nieistniejących jeszcze tras. Takie podejście charakteryzuje się dużą wartością dodaną, której potwierdzenie odnajdujemy w kontekście transeuropejskich sieci transportowych, zarówno w obszarze energii, jak i transportu. W świetle potrzeb określonych przez Unię Afrykańską przed rozpoczęciem niedawnego szczytu państw grupy G20⁹, tym bardziej potwierdza się, że wysiłki UE dotyczące brakujących połączeń na kontynencie afrykańskim podejmowane są we właściwym czasie i mają zasadnicze znaczenie.

⁸ Dalsze szczegóły dotyczące inicjatyw regionalnych w Afryce oraz w regionie Morza Śródziemnego znajdują się odpowiednio w załączniku 3 i 4 do dokumentu roboczego służb Komisji w sprawie finansowania na rzecz rozwoju.

⁹ Wspólne stanowisko Afryki: Preparation towards the G20 meeting of April 2, 2009, Unia Afrykańska, marzec 2009 r.

- (14) *Wspieranie infrastruktury umożliwiającej szybkie dostawy i tworzenie miejsc pracy*
Komisja udostępni wsparcie dla prac związanych z tworzeniem i utrzymaniem infrastruktury, które wymagają dużego nakładu siły roboczej. Dzięki temu utrzymany zostanie dostęp do usług, a także ograniczone zostaną ewentualne działania polegające na zaniżaniu nakładów na utrzymanie, które mogą pojawić się w związku z presją budżetową w krajach rozwijających się. Komisja zachęca państwa członkowskie i innych donatorów do podejmowania podobnych działań. W powyższych ramach Komisja stworzy sieć obejmującą UE oraz inne podmioty zapewniające finansowanie, której celem będzie zaprojektowanie serii przyspieszonych inwestycji w infrastrukturę, podlegających sfinansowaniu w latach 2009/2010. Komisja zachęca EBI do zawierania z regionalnymi bankami rozwoju oraz krajowymi pośrednikami finansowymi porozumień o pożyczaniu środków na cele związane z infrastrukturą lokalną.
- (15) *Stworzenie regionalnej infrastruktury w regionie Morza Śródziemnego.* W ramach Unii na rzecz Regionu Morza Śródziemnego Wspólnota, wraz z EBI, oraz państwa członkowskie będą tworzyć regionalne autostrady morskie i lądowe, wspierać energie odnawialne, działania na rzecz zwalczania zanieczyszczenia oraz wzajemnego połączenia regionów południowych.
- (16) *Zwiększenie elementów dotacji w ramach funduszu powierniczego UE na rzecz infrastruktury w Afryce do poziomu 500 mln EUR do 2010 r.* Komisja ze swojej strony przeznaczy 200 mln EUR na lata 2009-2010, podwajając swój obecny wkład. Komisja wzywa państwa członkowskie do przyłączenia się do tych starań, tak aby możliwe było zwiększenie łącznej sumy do 500 mln EUR. Osiągnięcie tego celu umożliwi udostępnienie kwoty 2,5 mld EUR w pożyczkach uprzywilejowanych na wsparcie infrastruktury. Ponadto Komisja proponuje dostosowanie funduszu powierniczego tak, aby (i) objął swoim zasięgiem infrastrukturę w poszczególnych krajach, które stanowią element sieci regionalnych oraz (ii) aby możliwe było wprowadzenie mechanizmów gwarancji na pokrycie ryzyka. Komisja wzywa zatem państwa członkowskie do poparcia niezbędnych zmian w porozumieniu o powołaniu funduszu powierniczego. Ponadto członkiem grupy finansującej projekt powinien zostać również Bank Rozwoju Afryki; grupa ta powinna być otwarta na wkład ze strony państw trzecich.

III.4.2.2 Rewitalizacja rolnictwa

Wprawdzie ceny żywności w ostatnim okresie spadły, jednak problemy strukturalne, takie jak niska wydajność produkcyjna i brak infrastruktury utrzymują się, powodując konieczność nieustannego wsparcia rolnictwa i zwiększonych inwestycji w tym obszarze. Rewitalizacja rolnictwa w krajach rozwijających się wymaga strategii wszechstronnej. Przegląd istniejących strategii oraz wsparcie bieżących programów pociąga za sobą konieczność przeprowadzenia krajowych reform politycznych, obejmujących wsparcie dla nakładów takich jak nasiona, nawozy, finansowanie rolnictwa, dla badań i kształcenia zorientowanego na potrzeby ludności oraz dla zrównoważonych systemów produkcji. Ponadto inwestycje ukierunkowane w infrastrukturę będą musiały skuteczniej połączyć obszary produkcji z rynkami, co spowoduje, że niezbędne będzie wsparcie zarówno dla infrastruktury związanej z eksportem, jak i małej infrastruktury wiejskiej.

- (17) *Przyspieszenie finansowania rolnictwa.* Komisja dokonuje koncentracji środków w wysokości 1 mld EUR w ramach instrumentu żywnościowego. Ustalono również pierwszą transzę w wysokości 314 mln EUR i środki te zostaną skierowane do 23 krajów, które są – zgodnie z ocenami – najbardziej narażone na ryzyko. Łącznie w pierwszej połowie 2009 r. Komisja przydzieli ponad 500 mln EUR dla ponad 40 państw, a do końca tego roku kolejne 300 mln EUR. Dzięki temu polepszy się koordynacja i skuteczność wsparcia udzielanego w sektorze rolnictwa.
- (18) *Inwestycje w korytarze rolne.* Komisja i państwa członkowskie powinny podjąć współpracę z organizacjami regionalnymi i sektorem prywatnym w celu takiego dostosowania inwestycji, aby stanowiły one wsparcie dla powiązanych rynków oraz obszarów produkcji, będących nowym obszarem działania UE.

III.4.2.3. Inwestycje w rozwój gospodarki proekologicznej

Kryzys stwarza ogromną możliwość stworzenia bardziej proekologicznych gospodarek. Zmiany klimatu stanowią wielkie wyzwanie, a więc należy teraz podjąć działania o wymiarze globalnym, które zapobiegą powstaniu nieodwracalnych szkód w przyszłości. UE, która poczyniła własne wiążące zobowiązania, jest całkowicie zaangażowana w zapewnienie ambitnych rezultatów konferencji w Kopenhadze, która odbędzie się w grudniu; w tym celu należy zapewnić pełen udział krajów rozwijających się. Jeżeli chodzi o kraje najslabiej rozwinięte (LDC), priorytetową kwestią związaną z udzielanym im wsparciem jest określenie krajowych programów działań przystosowawczych. Programy te zawierają najpilniejsze wymagania i powinny zostać zintegrowane ze strategiami krajowymi. Do tej pory takie plany przyjęło 39 krajów, wkrótce powinny przyłączyć się pozostałe, wraz z krajami, które nie należą do grupy krajów najslabiej rozwiniętych¹⁰

- (19) *Przyspieszenie sojuszu na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatycznym.* Państwa członkowskie UE powinny wnieść swój wkład w światowy sojusz na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatycznym (GCCA), który został zatwierdzony przez Radę Europejską w 2008 r. Sojusz GCCA stara się zwiększyć wsparcie dla najuboższych krajów rozwijających się, najbardziej podatnych na zagrożenia związane ze zmianami klimatu, w szczególności dotyczy to krajów najslabiej rozwiniętych oraz krajów rozwijających się położonych na małych wyspach.
- (20) *Wykorzystanie innowacyjnych źródeł finansowania na rzecz zmian klimatu.* Państwa członkowskie UE powinny wykorzystać część przychodów uzyskanych w ramach sprzedaży uprawnień do emisji na obszarze UE, zgodnie z tym, co zostało ustalone w przepisach dotyczących europejskiego systemu handlu uprawnieniami do emisji, między innymi na środki związane z przystosowaniem do zmian klimatu, zalesianie i odnowienia oraz na transfer technologii do krajów rozwijających się, które ratyfikują porozumienie z Kopenhagi. Komisja zaleca również, aby państwa członkowskie zbadały możliwości uruchomienia globalnego mechanizmu finansowania w związku ze zmianami klimatu, jako inicjatywy pomostowej w okresie przejściowym między

¹⁰ Programy takie zostały przyjęte przez następujące państwa: Bangladesz, Benin, Bhutan, Burkina Faso, Burundi, Demokratyczna Republika Konga, Dżibuti, Erytrea, Etiopia, Gambia, Gwinea, Gwinea Bissau, Haiti, Kambodża, Kiribati, Komory, Lesotho, Liberia, Madagaskar, Malawi, Malediwy, Mali, Mauretania, Mozambik, Niger, Republika Środkowoafrykańska, Republika Zielonego Przylądka, Rwanda, Samoa, Senegal, Sierra Leone, Sudan, Tanzania, Tuvalu, Uganda, Vanuatu, Wyspy Salomona, Wyspy Świętego Tomasza i Książęca, Zambia.

2010 r. a pełnym wdrożeniem wszelkich nowych struktur finansowych, które zostaną uzgodnione na konferencji w Kopenhadze.

- (21) *Skoncentrowanie uwagi na energiach odnawialnych.* Europejski Bank Inwestycyjny powinien realizować inwestycje w energie odnawialne oraz związane z efektywnością energetyczną. Wzmocniony zostanie wymiar regionalny, za sprawą regionalnych transmisji energii, rurociągów gazowych oraz projektów dotyczących dystrybucji. EBI powinien dołożyć starań, aby zwiększyć wykorzystanie środków w ramach „instrumentu przeznaczonego na sektor energii i zrównoważony rozwój”, opiewającego na 3 mld EUR, w uprawnionych krajach. Komisja będzie wspierać energie odnawialne w państwach AKP, za pośrednictwem „instrumentu przeznaczonego na sektor energii”, opiewającego na 200 mln EUR; obecnie Komisja określa nowe programy służące wsparciu sektora energii w Ameryce Łacińskiej, co ma stanowić część realizowanego w latach 2010-2013 regionalnego programu orientacyjnego.
- (22) *Wsparcie transferu technologii przyjaznych dla środowiska i technologii zrównoważonych.* Komisja i państwa członkowskie powinny wesprzeć Globalny Fundusz Efektywności Energetycznej oraz Energii Odnawialnej (do 80 mln EUR do 2010 r.), który stanowi innowacyjny fundusz kapitału podwyższonego ryzyka, zarządzany przez grupę EBI, i którego celem jest przyspieszenie transferu, rozwoju i rozprowadzania technologii bezpiecznych dla środowiska w krajach rozwijających się oraz w gospodarkach znajdujących się na etapie transformacji.

III.4.2.4. Stymulowanie wymiany handlowej oraz inwestycji prywatnych

Światowa Organizacja Handlu przewiduje, że w wyniku kryzysu obrotu w handlu światowym spadną po raz pierwszy od ponad 20 lat; będzie to spadek o 9 %. Zdecydowanie zmniejszył się już dopływ kapitału i znacząco skurczyły się obroty w handlu międzyregionalnym. Ożywienie jest niezbędne. Budowanie zaufania i tworzenie przewidywalności dla podmiotów na rynku, ograniczanie kosztów wymiany handlowej, zwiększanie wydajności produkcyjnej pomoże poszczególnym krajom w zwalczaniu niektórych negatywnych skutków kryzysu, dzięki czemu kraje te wyjdą silniejsze z najgorszego okresu kryzysu. Należy dążyć do realizacji dwóch celów.

Po pierwsze, UE powinna jak najbardziej przyspieszyć swoją strategię pomocy na rzecz wymiany handlowej (AfT), a także przestrzegać wspólnie podjętego zobowiązania do przeznaczenia do 2010 r. kwoty 2 mld EUR na pomoc związaną z handlem (TRA) oraz zapewnić działania następcze we wszystkich pozostałych aspektach tej strategii. *W 2007 r. UE przekroczyła cele wyznaczone na 2010 r., jako że kwota przyznanej przez nią pomocy związanej z handlem wyniosła 1,019 mld EUR.* Pomoc związana z handlem, płynąca z państw członkowskich UE, wyniosła łącznie 960 mln EUR, co jest znaczącym zwiększeniem w porównaniu z 2006 r. W 2007 r. połączone wydatki UE na całkowitą pomoc na rzecz wymiany handlowej ponownie przekroczyły kwotę 7 mld EUR. Ta pozytywna tendencja ilościowa musi zostać utrzymana i przełożona na jeszcze skuteczniejsze strategie ukierunkowane na rozwój i wzrost gospodarczy, zintegrowane z krajowymi programami, a także regionalnymi programami integracji. Jak najszybciej należy połączyć ze sobą regionalne pakiety realizowanej przez UE pomocy na rzecz wymiany handlowej dla państw AKP, dokonując tego w oparciu o przyjęte niedawno dokumenty strategii regionalnej UE.

Po drugie, UE powinna dalej realizować prace nad *finansowaniem wymiany handlowej*, zgodnie z wynikiem spotkania państw grupy G20. Warunki umożliwiające zachowanie globalnej płynności stały się na przestrzeni kilku ostatnich miesięcy bardziej restrykcyjne, co miało negatywne oddziaływanie na finansowanie wymiany handlowej. Zgodnie z MFW wielkość finansowania wymiany handlowej w krajach o niskim dochodzie spadła w ostatnim kwartale 2008 r. o 18 procent. Kluczowymi narzędziami służącymi rozwojowi wymiany handlowej są kredyty eksportowe, instrumenty kredytowe i gwarancje kredytowe, należy je zatem roziwijać.

- (23) *Działania na rzecz realizacji programu pomocy na rzecz wymiany handlowej oraz zwiększenie skuteczności tej pomocy.* Komisja i państwa członkowskie powinny zwiększyć swoje wysiłki zmierzające do wdrażania strategii pomocy na rzecz wymiany handlowej i utrzymania bieżącego poziomu zobowiązań. Między innymi powinny one w dalszym ciągu udostępniać środki na pomoc związaną z handlem, przewidując kwotę 2 mld EUR w 2009 r. i w 2010 r., a także dopilnować, że udzielane wsparcie jest skuteczne i przynosi spodziewane rezultaty. Regionalne pakiety pomocy na rzecz wymiany handlowej przeznaczone dla państw AKP i państw Ameryki Łacińskiej, powinny stanowić wsparcie dla działań organizacji regionalnych oraz krajów partnerskich. W ten sposób pomoc rozwojowa zostanie skoncentrowana, stanowiąc „bodziec regionalny”.
- (24) *Zwiększenie kredytów eksportowych.* Państwa grupy G20 osiągnęły porozumienie w sprawie opiewającej na 250 mld USD wielostronnej inicjatywy dotyczącej finansowania wymiany handlowej, realizowanej za pośrednictwem agencji kredytów eksportowych i agencji inwestycyjnych oraz wielostronnych banków rozwoju. Wiele państw członkowskich znacząco zwiększyło wydajność swoich agencji kredytów eksportowych (ECA), co miało na celu zabezpieczenie i zagwarantowanie transakcji eksportowych. Komisja zaleca, aby w dalszym ciągu zwiększać potencjał, żeby w ramach wsparcia krajów rozwijających się możliwe było pokrycie większego zakresu transakcji. EBI powinien rozważyć udzielenie wsparcia wielostronnym inicjatywom w zakresie finansowania wymiany handlowej.
- (25) *Zapewnienie gwarancji dla inwestycji i udostępnienie instrumentów kredytowych.* (i) Komisja współpracuje z EBI nad zwiększeniem gwarancji na inwestycje, między innymi poprzez rozszerzenie możliwości gwarancji w ramach funduszu powierniczego na rzecz infrastruktury oraz za pośrednictwem instrumentów inwestycyjnych EBI; (ii) Komisja wzywa Radę do przyjęcia wniosku Komisji z maja 2008 r., który umożliwi finansowe wzmocnienie Instrumentu Eurośródziemnomorskiego Partnerstwa i Inwestycji (FEMIP) za pośrednictwem wykorzystania spłat; (iii) Komisja wzmocni instrument inwestycyjny dla krajów w Europie Wschodniej, objętych europejską polityką sąsiedztwa; (ii) udostępniając pożyczki, akcje lub gwarancje, EBI powinien zwiększyć swoje wsparcie na rzecz mikrofinansowania instytucji, a także sektora bankowego.

IV. WSPÓŁPRACA NA RZECZ DOBREGO SPRAWOWANIA RZĄDÓW I STABILNOŚCI

Dobre sprawowanie rządów oraz zwalczanie korupcji mają kluczowe znaczenie dla zrównoważonego rozwoju gospodarczego. Na szczególne wsparcie zasługuje kilka dziedzin. Kraje rozwijające się powinny kontynuować starania zmierzające do stworzenia właściwego

otoczenia *makroekonomicznego i regulacyjnego*, sprzyjającego działalności w sektorze prywatnym i przyczyniającego się do wzrostu gospodarczego. Jest to najlepszy bodziec, który przyciągnie inwestycje zagraniczne i ograniczy ucieczkę kapitału krajowego. Prawidłowe zarządzanie w sektorze fiskalnym, gwarantujące m.in. przejrzystość, wymianę informacji, uczciwą konkurencję podatkową, a także sprawnie funkcjonujące systemy celne, wpłynię na zwiększenie krajowych zasobów finansowych, które mogą być przeznaczone na rozwój. Ponadto należy rozważnie zarządzać *zadłużeniem zewnętrznym*. Zaciąganie wyższych pożyczek, w celu pokonywania skutków kryzysu, może poważnie zagrozić stabilności zadłużenia; w szczególności dotyczy to tych krajów rozwijających się, które mają już wysokie obciążenie z tytułu zadłużenia.

Szczegółnej uwagi i szczególnych działań wymagać będą kraje znajdujące się w *niestabilnej sytuacji*. Należy podjąć działania w celu poprawy systemu wczesnego ostrzegania, lepszego zwalczania konfliktów, zarządzania w sytuacjach kryzysowych oraz tworzenia demokracji. Celem tych działań będzie skonsolidowanie stabilności politycznej i społecznej oraz utrzymanie korzyści, osiągniętych dzięki demokracji na przestrzeni ostatnich lat. Komisja nasili dialog polityczny prowadzony z tymi krajami.

Program sprawowania rządów na poziomie krajowym powinien być ponadto uzupełniony o ulepszone *procesy integracji regionalnej*. Plany krajowe, które nie są ze sobą skoordynowane lub wręcz ze sobą konkurują, mogą w negatywny sposób oddziaływać na kraje sąsiadujące i pogłębić recesję gospodarczą. I odwrotnie: integracja i współpraca regionalna, a przede wszystkim promowanie międzyregionalnej wymiany handlowej oraz swobodnego przepływu towarów, usług, osób i kapitału, pomogą w ograniczeniu długoterminowych skutków kryzysu. W tym kontekście zasadnicze znaczenie ma zawieranie obszernych umów o partnerstwie gospodarczym między UE a krajami AKP.

(26)	<i>Wzmocnienie polityki i dialogu politycznego.</i> W 2009 r. Komisja – w kontekście przeglądu średniookresowego oraz inicjatywy na rzecz dobrych rządów – będzie traktować kwestię dobrego sprawowania rządów gospodarczych i finansowych jako kwestię kluczową w politycznym dialogu prowadzonym z krajami partnerskimi.
(27)	<i>Wzmocnienie polityki podatkowej.</i> Komisja będzie promować dobre zarządzanie w obszarze podatków na płaszczyźnie międzynarodowej, regionalnej i krajowej. Dążąc do realizacji celów rozwoju oraz poprawy światowych systemów finansowych oraz prawnych, Komisja wzywa państwa członkowskie i państwa partnerskie do podejmowania działań w tym kierunku.
(28)	<i>Unikanie nowych kryzysów związanych z zadłużeniem.</i> Komisja i państwa członkowskie powinny promować dyskusję dotyczącą lepszych mechanizmów restrukturyzacji długu państwowego w oparciu o istniejące ramy i zasady.

V. GLOBALIZACJA: OTWARTOŚĆ, SKUTECZNOŚĆ, INTEGRACJA

V.1. OTWARTA GOSPODARKA

Strategia UE, mająca na celu udzielenie krajom rozwijającym się wsparcia w pokonywaniu kryzysu, jest umieszczona w szerszym kontekście globalnym, w którym – jak podkreślono podczas szczytu w Londynie – niezbędne jest podjęcie zdecydowanych działań, nie tylko dla podtrzymania odnowy globalnej, ale również ożywienia światowego handlu i inwestycji oraz

większego otwarcia instytucji działających na płaszczyźnie światowej. Powrót do *status quo ante* nie wchodzi w grę.

Większy protekcjonizm oznacza mniejszy wzrost gospodarczy i słabszy rozwój. Jednym z najlepszych sposobów na pokonanie kryzysu i ponowne pobudzenie wzrostu gospodarczego, który przyniesie korzyści zarówno krajom rozwiniętym, jak i rozwijającym się, jest dopilnowanie, aby światowe rynki pozostały otwarte. UE powinna wraz z innymi członkami wspólnoty międzynarodowej podjąć kroki zmierzające do:

- *Zaniechania tworzenia nowych barier.* Podczas spotkania w Londynie państwa grupy G20 osiągnęły porozumienie w sprawie zaniechania nowych barier w obszarze wymiany handlowej i inwestycji oraz wezwały do usuwania środków ograniczających lub zakłócających wymianę handlową, które zostały niedawno wprowadzone w życie. Czas przewidziany na te działania wydłużono do końca 2010 r.
- *Jak najszybszych postępów na drodze do osiągnięcia porozumienia w sprawie rundy dauhajskiej.* Runda uwzględnia rozwiązania, które mają rzeczywistą wartość dla państw rozwijających się, przede wszystkim krajów najbiedniejszych, na przykład bezcłowy i bezkontyngentowy dostęp krajów najsłabiej rozwiniętych do wszystkich rozwiniętych rynków oraz zwiększone możliwości w licznych gospodarkach wschodzących. Oznaczałoby to między innymi znaczące cięcia w dopłatach rolnych, które mają niekorzystny wpływ na wymianę handlową, znaczące ograniczenia barier utrudniających dostęp do rynku oraz ambitne porozumienie w sprawie usprawnienia wymiany handlowej.

V.2. SKUTECZNIEJSZE I BARDZIEJ OTWARTE INSTYTUCJE O ZASIĘGU GLOBALNYM

Globalne systemy sprawowania rządów zostały prześcignięte przez intensywną integrację polityczną i gospodarczą oraz światową współzależność. Aby wykorzystać ten proces niezbędna jest skuteczniejsza i bardziej otwarta struktura światowa. Również w tym przypadku obecny kryzys oferuje możliwość stworzenia takiej sytuacji, w której ONZ oraz międzynarodowe instytucje finansowe będą w stanie podejmować światowe wyzwania w sposób skuteczny i trwały; państwa grupy G20 powinny przyspieszyć ten proces. ONZ, MFW oraz Bank Światowy realizują obecnie – niezależnie od siebie – oceny odnośnie tego, czego należy dokonać w celu zwiększenia ich zdolności i legalności działania. Wyniki tych ocen zostaną przedstawione w trakcie 2009 r. Państwa grupy G20 przyspieszyły proces reform międzynarodowych instytucji finansowych. Jeżeli chodzi o ONZ, najbliższą okazją do podjęcia tego planu reform będzie konferencja na wysokim szczeblu, która odbędzie się w czerwcu 2009 r.

Z punktu widzenia rozwoju na szczególną uwagę ze strony UE zasługują następujące tematy:

- ONZ powinna być w stanie skutecznie koordynować międzynarodowe starania zmierzające do wsparcia krajów rozwijających się w pokonywaniu szeregu globalnych wyzwań na płaszczyźnie społecznej, gospodarczej i finansowej. Należy na przykład dokonać pełnego wdrożenia reformy Rady Gospodarczo-Społecznej (ECOSOC). Ponadto, zgodnie z zaleceniami zespołu do spraw spójności systemu ONZ (2006) należy także wzmocnić zdolność ONZ do zapewniania jednolitych działań, np. w zakresie bezpieczeństwa zaopatrzenia w żywność – za pośrednictwem dalszej integracji i racjonalizacji jej trzech agencji ds. żywności i rolnictwa z siedzibą w Rzymie.

- Jeżeli chodzi o *międzynarodowe instytucje finansowe*, państwa grupy G20 w Londynie osiągnęły porozumienie w sprawie znaczącego zwiększenia zasobów dla tych instytucji, włącznie z zasobami na rzecz zwiększenia ich możliwości świadczenia pomocy krajom znajdującym się w potrzebie. Obejmuje to bezpośrednie finansowanie w wysokości 250 mld USD, które zapewniliby członkowie tych instytucji – z tego 100 mld USD lub inaczej 75 mld EUR zostałyby udostępnione przez państwa członkowskie UE; środki te zostałyby następnie przeznaczone na rozszerzone i bardziej elastyczne nowe porozumienia o zaciąganiu kredytów, zwiększone do kwoty 500 mld USD, ogólny przydział w ramach specjalnych praw ciągnięcia – w wysokości 250 mld USD, a także ratyfikację czwartej poprawki przez członków MFW. Ponadto państwa grupy G20 porozumiały się w sprawie zreformowania zadań, zakresu oraz sposobu zarządzania międzynarodowych instytucji finansowych w celu zapewnienia większego wpływu i silniejszej reprezentacji ze strony krajów o gospodarkach wschodzących oraz krajów rozwijających się, a także zgodziły się co do tego, że szefowie tych instytucji oraz urzędnicy wyższej rangi powinni być mianowani w ramach otwartego, przejrzystego procesu selekcji, uwzględniającego osiągnięcia kandydatów. Jeżeli chodzi natomiast o Bank Światowy, Komisja opowiada się za szybkim wypromowaniem Międzynarodowego Stowarzyszenia Rozwoju jako środka służącego pokonywaniu kryzysów. W okresie obecnego kryzysu warunki określone przez międzynarodowe organizacje finansowe powinny być dostosowywane do specyficznej sytuacji poszczególnych krajów.
- *W sumie* należy dążyć do osiągnięcia efektu synergii między tymi wysiłkami zmierzającymi do podjęcia reform, co przyczyni się do większej spójności w odpowiednich organach zarządzających. W dalszym ciągu należy wzmacniać rolę regionalnych banków rozwoju w stosunku do krajów najsłabiej rozwiniętych. Wreszcie, w oparciu o postanowienia dokonane podczas szczytu w Londynie, należy zaprosić ugrupowania regionalne i kontynentalne, takie jak Unia Afrykańska, Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej i inne, do wzięcia udziału w nieformalnej międzynarodowej platformie ekonomicznej w celu zagwarantowania większej skuteczności działania i lepszego reprezentowania.

VI. WNIOSEK

Obecny kryzys, który ma wiele aspektów, stwarza poważne zagrożenie dla równowagi światowej. Nasza długoterminowa wizja polityczna musi przewidzieć szybkie i zdecydowane działania bezpośrednie. Należy dotrzymać zobowiązań podjętych w zeszłym roku i koniecznie przyspieszyć ich realizację. Jednak kryzys stwarza również nowe możliwości. Pojawia się możliwość wyciągnięcia pomocnej dłoni do rozwijającego się świata i stworzenia nowego, lepszego partnerstwa, zwiększenia i ulepszenia procesu inwestycji, aby stymulować nasze własne gospodarki, dokonania zmiany priorytetów, osiągnięcia proekologicznego wzrostu gospodarczego oraz nowego zaprojektowania międzynarodowej struktury finansowej i gospodarczej i przystosowania jej do rzeczywistości naszego nowego stulecia

Powyższe nie będzie możliwe bez silnego, bezwarunkowego europejskiego przywództwa, które będzie dążyło do realizacji nowego ogólnoswiatowego porozumienia osiągniętego podczas szczytu w Londynie. Aby móc tego dokonać, Europa musi zjednoczyć się w wysiłkach.

Czas działania nadszedł.